چىمەنلەر سەلكىنى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

چىمەنلەر سەلكىنى

نەشرگە تەييارلىغۇچى: مۇنەۋۋەر ھەببۇللاھ نۇر

图书在版编目(CIP)数据

花园微风/米娜瓦尔·艾比布拉·努尔 整理.—乌鲁木齐：新疆人民出版社，2004.5

ISBN7—228—08755—0

Ⅰ.花… Ⅱ.米… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—近代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I222

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2004)第 039094 号

责任编辑：买买提吐尔地·米尔孜艾合买提

责任校对：艾加尔古丽·吐尔逊

封面设计：艾克拜尔·萨里

花园微风(维吾尔文)

米娜瓦尔·艾比布拉·努尔 整理

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码：830001)

乌鲁木齐仁祥印务有限公司印刷

850×1168 毫米 32 开本 7 印张 插页 2

2004 年 5 月第 1 版 2004 年 5 月第 1 次印刷

印数：1 — 3000

ISBN—228—08755—0 定价：10.50 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇھەممەتتۇردى مىرزىئەخمەت
مەسئۇل كوررېكتورى: ھەجەرگۈل تۇرسۇن
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

چىمەنلەر سەلكىنى

تۈزگۈچى: مۇنەۋۋەر ھەبىبۇللاھ نۇر

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
ئۈرۈمچى رېنشياڭ باسمىچىلىق چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مم، 1/32؛
باسما تاۋىقى: 7؛ قىستۇرما ۋارىقى: 2
2004 - يىل 5 - ئاي 1 - نەشرى
2004 - يىل 5 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1 — 3000
ISBN—228—08755—0
باھاسى: 10.50 يۈەن

كىرىش سۆز

ئۆزبېك كلاسسىك ئەدەبىياتى جۇڭخۇا مەدەنىيەت خەزىنىسىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى بولۇپ، ئۇ قەدىمىيلىكى، ھەجىمىنىڭ ئىنتايىن زور، كۆلىمىنىڭ ناھايىتى كەڭلىكى، تۈرىنىڭ كۆپ، شەكلىنىڭ خىلمۇخىللىقى، مەزمۇنىنىڭ مول ۋە سەرخىللىقى، شۇنداقلا بەدىئىي سەنئەت جەھەتتىن دۇنياۋى سەۋىيە ياراتقانلىقى، شۇنىڭ ئۇچۇن كۆپ تەرەپلىمە قېزىش ۋە تەتقىق قىلىش قىممىتىگە ئىگە ئىكەنلىكى بىلەن خاراكتېرلىنىدۇ.

ھەممىگە مەلۇمكى تارىختىن بۇيان مەملىكىتىمىزنىڭ شىنجاڭ رايونى بىلەن ئوتتۇرا ئاسىيا ئەللىرى ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادىي ۋە مەدەنىي ئالاقە ئۈزۈلمەي داۋاملىشىپ ۋە ئۈزلۈكسىز تەرەققىي قىلىپ كەلگەن. بولۇپمۇ چاغاتاي تىلى ۋە چاغاتاي ئەدەبىياتى دەۋرىدە بۇ رايونلاردىكى چاغاتاي تىلىنى ئورتاق قوللانغۇچى تۈركىي تىللىق مىللەتلەر، بولۇپمۇ ئۇيغۇر ۋە ئۆزبېك خەلقى ئوتتۇرىسىدىكى مەدەنىي ئالاقە ناھايىتى قويۇق بولغان. نەتىجىدە ئۆزبېك كلاسسىك ئەدەبىياتى نەمۇنىلىرى بىلەن ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى نەمۇنىلىرى دەۋردىن - دەۋرگە ئۆزئارا ئۆتۈشۈش ئارقىلىق ئۇيغۇر ۋە ئۆزبېك خەلقى ئارىسىغا كەڭ تارقىلىپ، بۇ ئىككى مىللەت خەلقىنىڭ ھاياتىغا، تۇرمۇشىغا، ئېڭىغا ۋە مەنىۋى دۇنياسىغا خۇددى ئۆزىنىڭكىدەكلا سىڭىپ ئۆزلىشىپ كەتكەن. بۇ قىممەتلىك ئابىدىلەرنىڭ كۆپ قىسمى مەملىكىتىمىزنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ياشىغۇچى ئۇيغۇر ۋە ئۆز-

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

بىك خەلقى ئارىسىدا بۇگۈنگىچە ساقلىنىپ كەلمەكتە. بۇ ئەدەبىي مىراسلار جۇڭخۇا مەدەنىيەت خەزىنىسىدىكى ئەڭ قىممەتلىك يادىكارلىقلار قاتارىدىن ئورۇن ئالماقتا.

قەدىرلىك دوستلار، قولىڭىزلاردىكى توپلامغا ئۆزبېك ۋە ئۇيغۇر خەلقى ئارىسىغا ئەڭ كەڭ تارقالغان، رايونىمىز شىنجاڭ-دا ياشىغۇچى ئۇيغۇر خەلقى ئارىسىدىن تېپىلىپ قۇتقۇزۇۋېلىن-غان، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ تەربىيىۋى ئەھمىيىتى، ئېستېتىك قىممىتى، تەتقىقات قىممىتى ۋە باشقا جەھەتلەردىن ئۆز قىممى-تىنى مەڭگۈ ساقلاپ قالالايدىغان قەدىمكى ئەسەرلەردىن بىر قىسمى تاللاپ كىرگۈزۈلدى. بۇ ئەسەرلەر تۆۋەندىكى مەنبەلەر-دىن ئېلىندى:

1. «ئەرمۇغانى خىسلەت» — خىسلەت ئىشاننىڭ توپلى-شى، شەۋكەتنىڭ قەلەمگە ئېلىشى ۋە موللا تويچىخاننىڭ خىرا-جەت چىقىرىشى ئارقىسىدا ھىجرىيە 1329 - يىلى تاشكەنت غۇلامىيە مەتبەئەسىدە بېسىلغان 238 بەتلىك تاش باسما، تولۇق نۇسخا.

2. «بەيازى ھەزىنى» — شەۋكەتنىڭ قەلەمگە ئېلىشى بىلەن ھىجرىيە 1331 - يىلى چاپ قىلىنغان 240 بەتلىك تاش باسما، تولۇق نۇسخا.

3. «بەياز» — شەۋكەتنىڭ قەلەمگە ئېلىشى بىلەن ھىجرى-يە 1328 - يىلى تاشكەنت غۇلامىيە مەتبەئەسىدە چاپ قىلىن-غان. تاش باسما 240 بەتلىك، تولۇق نۇسخا.

4. «بەيازى ھەزىنى» — شەۋكەتنىڭ قەلەمگە ئېلىشى، موللا ئەكمەلخان ئىسلامباي ئوغلىنىڭ خىراجەت چىقىرىشى ئار-قىلىق ھىجرىيە 1329 - يىلى تاشكەنت غۇلامىيە مەتبەئەسىدە چاپ قىلىنغان تاش باسما، 240 بەتلىك تولۇق نۇسخا.

يۇقىرىقى تۆت پارچە توپلام ئاساسىدا بىر قىسىم ئۆزبېك كلاسسىك شائىرلىرىنىڭ ھەر خىل شەكىل ۋە ھەر خىل ئۇس-

ئۇسلۇبتا ئىجاد قىلىنغان ئىنتايىن گۈزەل ۋە مەزمۇندار لىرىك شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى. بۇ ئەسەرلەرنىڭ بىر قىسمى ئۆزبېك خەلقىنىڭ خۇش ئاۋاز مۇقامچىسى ۋە خەلق كۈيچىسى موللا تويچىخان كۈيلىگەن كۈيلەر ۋە ئۆزبېك كلاسسىك مۇزىكىسى 6 مۇقام سىستېمىسىدىكى نەۋا، دۇگاھ، ئۇشاق، چارىگاھ، بەيات، دىباچە، ئەۋجى قاتارلىق كلاسسىك مۇزىكىلارنىڭ ۋە گىرىيە، گۇليار، دىلخىراج قاتارلىق خەلق مۇزىكىلىرىنىڭ تېكىستلىرى بولغان. شۇڭا، بۇ ئەسەرلەرنىڭ كەڭ ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى بىلەن يۈز كۆرۈشۈشى ئۆزبېك كلاسسىك مۇزىكىسى 6 مۇقام، ئۇيغۇر كلاسسىك مۇزىكىسى 12 مۇقام ۋە مۇقام تېكىستلىرى، خەلق كۈيلىرى تەتقىقاتى، شۇنداقلا ئۇيغۇر، ئۆزبېك خەلقىنىڭ تارىخى، مەدەنىيىتى، ئېتنوگرافىيىسى، تىلى ۋە يەرلىك شېۋىلىرى تەتقىقاتى ئۈچۈن قىممەتلىك ماتېرىيال مەنبەسى بولۇپ قالغۇسى. بۇ كىتابنى نەشرگە تەييارلاشتا يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان تۆت پارچە ئەسەرنىڭ تولۇق نۇسخىسى ئىنچىكە سېلىشتۇرۇپ چىقىلدى. ئەسلىگە سادىق بولۇش پرىنسىپىغا ئاساسەن ئەسەرلەرنىڭ تىل جەھەتتىكى ئالاھىدىلىكىگە ھۆرمەت قىلىندى ۋە ئەسەرنىڭ تىلى ئەسلىي ئاپتور تىلى ئۇيغۇر يېزىقىدا ترانسكرىپسىيە قىلىندى. يەرلىك شېۋە ئالاھىدىلىكى گەۋدىلەندۈرۈلگەن شېئىرلارنىڭ تىلىمۇ ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ئەينەن ترانسكرىپسىيە قىلىندى. بىر تۈركۈم ئەسەرلەر باشلىنىشتىن بۇرۇن ئاپتورنىڭ كىملىكى، قايسى خىل ژانىردا يېزىلغانلىقى ۋەياكى قايسى كۈيگە سېلىنغانلىقى، نېمە سەۋەبتىن، كىمگە بېغىشلانغانلىقى مەزكۇر ئەسەرنىڭ باش قىسمىغا ئېنىق ئىلاۋە قىلىندى. تەتقىقاتچىلىرىمىزغا قولايلىق بولسۇن دەپ ھەربىر ئەسەرنىڭ ئاخىرىدا ئەسلىي نۇسخىسىدىكى قايسى كىتابنىڭ قانچىنچى بېتىدىن ئېلىنغانلىقى ئەسكەرتىپ قويۇلدى. توپلامدىكى

كلاسسىك نامايەندىلەر ۋە ئۆلارنىڭ نەمۇنىلىرىنى مەقسەتسىز هالدا ئارىلاشتۇرۇپ قويۇشتەك خاتالىقلارنىڭ سادىر بولماسلىقى ۋە بۇرۇن قىسمەن هالدا ئارىلىشىپ كەتكەن ئەھۋاللارغا تۈزىتىش بېرىش ئېھتىياجىدىن شائىرلارنىڭ تەرجىمىھالى ئۈستىدە ئىنچىكىلەپ ئىزدىنىپ،ئىمكانىيەت يار بەرگەن ئەھۋال ئاستىدا ئۆلارنىڭ قىسقىچە تەرجىمىھالى بېرىلدى. ئوخشاش ئىسىملىك ياكى ئوخشاش تەخەللۇسلۇق شائىرلارنى ۋە ئۆلارنىڭ ئەسەرلىرىنى بىر - بىرىدىن پەرقلەندۈرۈش ئۈچۈن ئۆلارنىڭ ئىسمى ياكى تەخەللۇسىنىڭ ئاخىرىغا يۈرتى قوشۇپ يېزىلدى. ئەسەرلەردىكى چۈشىنىش قىيىن بولغان سۆزلەرنىڭ لۇغىتى كىتاب ئاخىرىدا بېرىلدى.

بۇ كىتابقا ئەسەرلىرى كىرگۈزۈلگەن شائىرلار تۈركىي مىللەتلەر كلاسسىك ئەدەبىياتىدا مۇھىم ئورۇن تۇتىدىغان يېتىلگەن نامايەندىلەردىن بولۇپ ئۆلارنىڭ بىزگە سۇنغان نەمۇنىلىرى تېمىسىنىڭ رەڭدارلىقى، مەزمۇنىنىڭ كەڭ ھەم چوڭقۇرلۇقى، پەلسەپىۋى پىكىر چۈشەنچىلەرنىڭ روشەنلىكى، تىلىنىڭ راۋان، ئاممىباب، گۈزەل، شېرىن، ۋە جەلبدارلىقى، شۇنداقلا تارىخنىڭ ئۈزۈن، ئۇسلۇبىنىڭ ئۆزگىچە ۋە شەكلىنىڭ خىلمۇخىللىقى بىلەن كىشىنىڭ يۈرەك تارىنى تىترىتىپ، ئەڭ گۈزەل ۋە ئەڭ چوڭقۇر ھېس - تۇيغۇسىنى قوزغاپ پىكىر بۇلىقىنىڭ كۆزىنى ئاچىدۇ. بۇ ئەسەرلەر ئۆزبېك كلاسسىك ئەدەبىياتى چىمەنزارىدىن ئەسكەن خۇشبۇي شامال كەبى دىمىغىمىزغا ئۇرۇلۇپ، سىزگە ھۇزۇر ۋە ئېستېتىك زوق بەخش ئەتسىلا،بۇ كىتابنى نەشرگە تەييارلاش جەريانىدا چەككەن جاپا - مۇشەققەتلىرىم بىكارغا كەتمىگەن بولىدۇ. بۇ ئەسەرلەر يەنە ئۆزبېك ۋە ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى، كلاسسىك مۇقام ۋە مۇقام تېكىستلىرى، شۇنداقلا خەلق كۈيلىرىنىڭ تېكىستلىرىنى قېزىشىمىز ۋە تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىشىمىزدا،

كىلاسسىك ئەدەبىيات تارىخىمىزدا ئۆتكەن ئوخشاش ئىسىملىك ۋە ئوخشاش تەخەللۇسلۇق ئەدىبلىرىمىز ۋە ئۇلارنىڭ ئەسەرلىرىنى پەرقلەندۈرۈش ھەم ئۇلار ئۈستىدىكى تەتقىقاتىمىزنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشىمىزدا بىزنى ئەھمىيەتلىك ماتېرىيال بىلەن تەمىنلەيدۇ.

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەن، «چىمەنلەر سەلكىنى» ناملىق بۇ بەيازنى نەشرگە تەييارلاش مېنىڭ قەدىمكى ئەسەرلەرنى نەشرگە تەييارلاش خىزمىتى ئۈستىدىكى تۇنجى قەدىمىم بولغاچقا تەجرىبەمنىڭ كەملىكى، سەۋىيەمنىڭ تۆۋەنلىكى سەۋەبىدىن كۆرۈلگەن خاتالىق ۋە سەۋەنلىكلەرنى ۋاقتىدا تۈزىتىۋېلىشىم ئۈچۈن تەنقىدىي پىكىر بېرىشىڭىزنى سەمىمىي ئۈمىد قىلىمەن. بۇ كىتابنى نەشرگە تەييارلاش جەريانىدا ماڭا يېقىندىن ياردەم بەرگەن ئۇستازىم شۈكۈر يالقىن ۋە دادام ھەبىبۇللاھنۇر مەخدۇمغا چىن كۆڭلۈمدىن رەھمەت ئېيتىمەن.

مۇندەرىجە

كىرىش سۆز 1

ئەكمەلخان تۆرە 1

ئەلمەئى 6

ئەمىر ئۆمەرخان 8

پىرىم قارى ئەندىجانى 14

خىسلەت شاشى 21

خىلۋەتى 35

دىلكەش تاشكەندى 37

راغىبى 45

زەۋقى 52

شەۋقى 54

شەۋكەت 58

فەزلى 76

فۇرقەت 83

كامىل خارەزمى 87

كەمى 100
مەۋلانە ۋەسلى 119
مۇخلىس 127
مۇقىمى 133
مىسكىن 143
ھۇۋەيدا 145
سۆزلۈك 152

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئەكمەلخان تۆرە

ئەكمەلخان تـۆرە (ئـەكـمـەل تاشكەندى) — تاشكەنتتە تۇغۇلغان بولۇپ، (تۇغۇلغان يىلى ئېنىق ئەمەس) 1883 ـ يىللىرىدا ۋاپات بولغان. ئەكمەلخان تۆرە ئۆزبېك ئەدەبىياتى تارىخىدىكى مەرىپەتپەرۋەر شائىر. ئۇنىڭ شېئىرىيەتىنىڭ ھەر خىل شەكىللىرىدە ئىجاد قىلغان ئەسەرلىرى ئەل ئارىسـىغا ناھايىتى كەڭ تارقالغان.

ئەكمەلخان تۆرە دەسلەپكى مەزگىللەردە قوقان (خوقەند) مەدرىسىلىرىدە ئوقۇغاندىن كېيىن، قەشقەرگە كەلگەن ۋە بىر مەزگىلدىن كېيىن قەشقەرگە قازى بولغان. ئۇ بىـــرنەچچە مۇددەت قەشقەردە تۇرغاندىن كېيىن، تاشكەنتكە قايتىپ كېتىپ مەكتەپ ئېچىپ تالىپلارنى تۇركۇملەپ تەربىيىلەپ چىقىدۇ. ئەكمەلخانىنىڭ بالىلارنى ئوقۇتۇشتىـــكـــى ئۇسۇلـــى باشقا مۇدەررىسلەرگە قارىغاندا بىرقەدەر ئىلغارلىققا ئىگە بولۇپ، بۇ ھال مۇتەئەسسىپ روھانىيلارنىڭ قارشىلىقىغا ئۇچرايدۇ. شۇ سەۋەبلىك ئەكمەلخان تۆرە بۇخاراغا كۆچۈپ كېتىدۇ. ئەكمەلخان تۆرىنىڭ ھاياتى قىيىنچىلىق ئىچىدە ئۆتكىنى ئۈچۈن، يازغان شېئىرلىرىنى توپلاپ دىۋان تۈزۈشكە ئىمكانىيـــتـــى يار بەرمىگەن. ئەمما، بۇ ئوت يۈرەك شائىرنىڭ ئەسەرلـــرى «تەزكىرەئى ھاجى ئەبدۇلئەزىم»، «تارىخى ئەمـــنـــيە»، «بەيازى مۇھەللا»، «ئەرمۇغانى خىسلەت» ۋە «بەيازى كەمى» قاتارلىق مەجمۇئەلەرگە كىرگۈزۈلگەن بولۇپ، بۇ نەمۇنىلەر

بىزگىچە تولۇقى بىلەن يېتىپ كەلگەن. ئەكمەلخان تۆرە يەنە ئەرەب تىلىدا «تەجۋىدى ئۇممۇل كىتاب» (قۇرئاننى توغرا ئوقۇش قائىدىلىرى) ۋە «ئىلمى فەرىنىز» (مىسرالارنى تەقسىملەش ئىلمى) قاتارلىق ئەسەرلەرنى يازغان.

غەزەل

تەرانە ئەزئەكمەلخان تۆرە

يار ئەغيارە شەككەر خەند ئېلە تا سۆز قاتەدۇر،
رەشكىدىن ئاچچىغ - ئاچىغ ۋەھ مەنى قان يىغلاتەدۇر.
كۆزدە ياشىمنى ئەجەب يۇزدە نىقابىن كۆرغەچ،
يايىلۇر چەرخ ئۇزە سەييارە، قۇياش چۇن باتەدۇر.
رەشكىدىن رىشتەئى جانىمدە شىكەن ئۆزرە شىكەن،
غالىبا سۇنبۇلى زۇلفىنى سەبا تەبرەتەدۇر،
ئېتالىڭ ئويغانماسە مەھشەر تاڭى ۋەسل ئۇيقۇسىدىن،
ئۆلكى تاڭ ئاتقۇچە يارە قۇچاغىدە ياتەدۇر.
بۇلھەۋەسلەرنى بەرابەر بىلۇر ئول ئاشىقكىم،
بىر باقىشىدە دىلۇ دىننى بەراجەر ساتەدۇر.
راستكىم راستىبىن ئېرمەس كۆرۈك ئول كەجنەزەرى،
راستلىق بابىدە سەرۋى قەددىغە ئوخشاتەدۇر.
ھەدەقى سىنە شىكاف ئۇزرە شىكاف ئولسا نېتەڭ،
تا مۇقەۋۋەس قاشى ناۋەك ئۇزە ناۋەك ئاتەدۇر.
نې رەۋىش بىرلە ئەجەل فەرزىنىدىن مات ئولماس،
بۇ بىسات ئۇستىدە ھەر شاھگە ئات ئويناتەدۇر.
ئەكمەل ئول ئاي يۇزىنى كۆرمەدى ۋەھ - ۋەھ ھەرگىز،
نېچە ئەنجۇم كەبى يۇزنى ياشۇرۇپ تۇن قاتەدۇر.
(«ئەرمۇغانى خىسلەت» 39 - بەت)

مۇخەممەسلەر

مۇخەممەسى ئەكمەلخان شاشى بەرغەزەلى غازى

باغ ئارا كىرگىل كۆلۈپ گۈلچېھرە رەئنالانماسۇن،
غۇنچە تۇمارىن يازىپ ناز ئىلە زىيبالانماسۇن،
نەرگىسىڭ ھەم كۆز ئاچىپ ھەر يان تەماشالانماسۇن،
ئارەزىڭ كۆرسەت كۆڭۈل گۈلشەن تەماشالانماسۇن،
قامەتىڭغە جىلۋە بەر تۇبى تەمەننالانماسۇن.

كۆزلەرىڭ جەللادى ئاشىق كۆشلىك ئەيلەر ئىختىيار،
ياشۇرۇن لۇتفۇ غەزەب رەسمىنى قىلدى ئاشكار.
خەنجەرى مىژگانىدىن ئالدى قولە تىغ ئابدار،
مەقسەدىڭ گەر قەتلىم ئېرسە، ئەيلە پىنھان زىنھار،
زاھىر ئەتمە بۇ كەرەم، تا خەلق غەۋغالانماسۇن.

لەبلەرىڭ ئەئجازىدۇر ئىھياۇ رۇھئامىزلىق،
خەتتۇ خالىڭنى شۇئائى مۇشكۇ ئەنبەررىزلىق،
كۆزلەرىڭنى شىۋەسى نەيرەڭ سىھىرئامىزلىق،
ئەي پەرى قىلغىل تەكەللۇم بىرلە شەككەررىزلىق،
تا ئانى تۇتى كۆرۈپ ئالدىدە گويالانماسۇن.

بىگۇنەھ قەتل ئەيلەمەكدۇر كۆزلەرىڭنى مەتلەبى،
بىسەبەب جانبەخشلىك لەۋزى مەسىھا مەنسەبى،
مەزھەرى مىھرۇ ۋەفادۇر زاتى ئالىي مەشرەبى،
بىر نەفەسدە مىڭ ئۆلۈككە جان بىرۇر لەئلى لەبى،
ئەي قۇياش بەرغىل خەبەر ئىيسا مەسىھالانماسۇن.

موٗتربىا، توٗزگىل جوٗنوٗن بەزمىدە ۋەھشەت سازىنى،
يەتكوٗر ئەكمەل سەمىئىغە نەفئى ئەلەست ئاۋازىنى،
لامەكان پەرۋاز قىل باز ئېت كوٚڭوٗل شەھبازىنى،
كويىدە ئەل ئىشق ئەلھەق بېقەرار ئېت غازىنى،
ھەجر دەشتىدە قوٗيوٗن يەڭلىغ شىكىبالانىماسوٗن.
(«بەيازى ھەزىنى» 104 ـ بەت)

موٗخەممەسى ئەكمەلخان توٚرە ئەلەيھىررەھمە

جوٗنوٗن ئىقلىمىدە مىھنەتفەزالار بار ئىكەن موٗنداغ،
گوٗلى شەبنەم خەزان ئوٗرگەن سەبالار بار ئىكەن موٗنداغ،
مىنىڭ باشىمغە يوٗز توٗرلوٗك بەلالار بار ئىكەن موٗنداغ،
باشىمغە چەرخ جەۋرىدىن جەفالار بار ئىكەن موٗنداغ،
كوٚڭوٗلغە ھەجر دەردىدىن دەۋالار بار ئىكەن موٗنداغ.

دەمى چوٗن گوٗلخەن ئوتىغە كەباب ئەيلەپ دىلى مەھزوٗن،
گەھى غەم ۋادەسىن جەۋلان ئوٗروٗپ مانەندەئى مەجنوٗن،
گەھى ۋامىق كەبى كوٚزدىن توٚكوٗپ يوٗز دەجلەيوٗ جەيھوٗن،
سىرىشكىمدىن جەھان توٗفانغە كېتتى چەرخ ئوٗروٗپ گەردوٗن،
فەلەكنى گەردىشىدىن ئاسىيالار بار ئىكەن موٗنداغ.

ئەسىر ئەيلەپ مەنى ھەجر ئىلكىدە بېچارەلەر قىلدىڭ،
تەنىمنى تىرى بارانى غەمىڭدىن يارەلەر قىلدىڭ،
كوٚڭوٗل مىناسىنى غەم تاشى بىرلە پارەلەر قىلدىڭ،
سوٗراغىڭدە مەنى بېچارەنى ئەۋۋارەلەر قىلدىڭ،
ۋىسالىڭ سوٗبھىدە بادى سەبالار بار ئىكەن موٗنداغ.

ساڭا ساۋوٗق سوٚز ئايىتىپ غوٗنچەئى سوٗرەتدىن ئاچىلمام،
نې دەپ غەم كەزلىكى بىرلە تەنىمنى يوٗز تىلىم قىلمام،

دەپ ئېردىڭ تا تىرىك مەن بىر نەفەس مەن سەندىن ئايرىلمام،
كۆزۈمدىن ئانچۇنىن كەتسەڭ قايانغە بارغانىڭ بىلمام،
خىلافى ئەھد ئەتكەن بىۋەفالار بار ئىكەن مۇنداغ.

دەرىغا، بولمادى مەقبۇلى سۇلتان ئەرزى ھاجاتىم،
قەرىنى فەيزى راھەت بولمادى سۇبھى مۇناجاتىم،
يۈز ئايىندىن ئەسەر گۈل قىلمادى گۈلزارى دەئۋاتىم،
سەلامەت دۇختەرىدىن مەھۋ بولدىن بىنشان ئاتىم،
ئىجابەتدىن يىراق تۇشكەن دۇئالار بار ئىكەن مۇنداغ.

ئۇشاتتى لەئلى نەرخىن قىيمەتى لەئلى گۆھەرباريڭ،
چەمەنغە ئاتەش ئۇردى غۇنچەئى گۈل بەرگى سىرابىڭ،
خەتىڭ ۋەللەيلدەك تالىئ ئولۇپ ۋەشەمس رۇخساريڭ،
مۇنەۋۋەر قىلدى ئالەم تەلئەتى خۇرشىد ئەنۋاريڭ،
مۇھەببەت باغىدە رەڭگىن غەزالەر بار ئىكەن مۇنداغ.

تىلىسمى سىرەتى دىداريڭە تا دىيدە مەھۋ ئولدى،
مۇھىتى ئەئزەم ئەشكىم سىپىھر ئۇزرە رەۋان بولدى،
شەرابى ۋەسل ئىچمەي، غۇسسەدىن پەيمانەلەر تولدى،
سەمۇمى جانگۇدازى ھەجرىدىن ئۇمرىم گۈلى سۇلدى،
ستەمگەر زۇلمپەرۋەر دىلرەبالار بار ئىكەن مۇنداغ.

ۋىسالىڭ قاسىدىن پەيغامىن ئىزلەپ بولدى شاد ئەكمەل،
سىپىھر ئەيۋانىدىن ئۆتتى بەرەڭگى بەرقۇ باد ئەكمەل،
بىلىغە باغلاپ ئىھرام تىلەپ ھاجى نىھاد ئەكمەل،
تەۋافى خانەئى مەقسۇد ئېتىپ تاپتى مۇراد ئەكمەل،
مۇھەببەت ۋادىسىدە مۇدىئالار بار ئىكەن مۇنداغ.

(«بەيازى ھەزىنى» 107 ـ بەت)

ئەلمەئى

مىرجەلال ئوغلى مۇللا فەزلۇللاھ ئەلمەئى 1850 ـ يىلى تاشكەنتتە تۇغۇلۇپ، 1895 ـ يىلى ۋاپات بولغان تالانتلىق شائىر ئۇستا تەرجىمان، ماھىر خەتتات ۋە يېتىلگەن ئەرەبشۇناس. ئەلمەئى دەسلەپكى ساۋاتىنى مەھەللىۋى مەكتەپلەردە چىقارغان بولۇپ، ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدىن باشلاپلا ئىلىم ئېلىشقا چوڭقۇر ئىشتىياق باغلىغان. ئۇ تاشكەنتتىكى «مويى مۇبارەك» مەدرىسىسى ۋە بۇخارادىكى مەدرىسىلەردە ئىلىم تەھسىل قىلغان بۇ تالانت ئىگىسىنىڭ ئۆزبېك، ئەرەب ۋە پارس تىلىدا يازغان شېئىرلىرى 19 ـ ئەسىرنىڭ ئاخىرى ۋە 20 ـ ئەسىرنىڭ باشلىرىدا تۈزۈلگەن بەيازلاردا كۆپ ئۇچرايدۇ. ئەلمەئى قەدىمكى ھىندى مەسەللىرى توپلىمى «كەلىلە ۋە دىمنە» نى پارس تىلىدىن ئۆزبېك تىلىغا تەرجىمە قىلغان.

غەزەل

دېدىم: قۇلاغىڭە ئالتۇن سىرغە تاق ياراشۇر،
دېدى: تۆشۇكلەرى ئاغرىتار مەيلىگەمۇ.
دېدىم: ئەياغىڭە كىيگىل قارا قېرىمدىن كەفش،
دېدى: قەپارسە نېتەرمەن بىكار مەيلىگەمۇ.
دېدىم: ساچىڭە ئۇلاگىل كۇمۇش پاپۇك ياراشۇر،
دېدى: بېلىمگە تېگىپ ئاغرىتار مەيلىگەمۇ.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com